HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לא שביחא שברות. אין דרך להשתכר מצע"י לפיכך גומר ויתפלל אבל בלילה עשוי להשתכר בסעודתן: **הכון לקראת אלהיך.** התנאה לפניו: **רמי פוזמקי.** נותן לנפילות מזמורים ברגליו ובלע"ז קאלנו"ס: **שדי גלימא.** מצלין תלמיד מעליו שלא ילאה בהסוב:

התם לא שביחא שברות. וע"ת דכריס פ' בתרא לתענית (דף כו: ושם) אמרינן שחרית ומוסף הכל יומא לא שביחא שברות לא גזרינן מנחה ונעילה דשכית שברות מיישנין אלמא גם במנחה שכית שברות וי"ל דהתם לענין נפילת כפים אמי לתפילו לא שתה אלא רציעית לסעוד לישב את כפיו:

טרחותא למיסר המיניה ועוד ליקו הכי וליצלי ומשני משום שנאמר הכון לקראת אלהיך ישראל. ופי' מיישב קושיית קמייתא מכאן שלמיך לשנויי קושיא בתרייתא למיסר המיניה ועוד ליקו הכי וליצלי משום שנאמר הכון לקראת אלהיך ישראל: ופי' מיישב קושיית בתרייתא מכאן שלמיך לשנויי קושיא קמייתא ועוד ליקו הכי וליצלי משום שנאמר הכון לקראת אלהיך ישראל: ופי' מיישב קושיית בתרייתא מכאן שלמיך לשנויי קושיא קמייתא ועוד ליקו הכי וליצלי משום שנאמר הכון לקראת אלהיך ישראל:

התם לא שביחא שברות הכא שביחא שברות א"נ במנחה כיון דקביעא לה זימנא מירתת ולא אתי למפשע ערבית כיון דכולא ליליא זמן ערבית לא מירתת ואתי למפשע מתקיף לה רב ששת טריחותא למיסר המיניה ועוד ליקו הכי וליצלי [א]משום שנא' [ב]הכון לקראת אלהיך ישראל [ג]רבא בר רב הונא [ד]רמי פוזמקי ומצלי אמר הכון לקראת וגו' רבא [ה]שדי גלימיה [ו]ופכר ידיה ומצלי אמר בעבדא קמיה מריה אמר רב אשי חזינא ליה לרב כהנא כי איכא צערא בעלמא שדי גלימיה ופכר ידיה ומצלי אמר בעבדא קמי מריה כי איכא שלמא [ז]לביש ומתכסי [ח]ומתעטף ומצלי אמר הכון לקראת אלהיך ישראל רבא חזייה לרב המנונא דקא מאריך בצלותיה אמר [ט]מניחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה והוא סבר זמן תפלה לחוד וזמן תורה לחוד ר' ירמיה הוה יתיב קמיה דר' זירא והוו עסקי בשמעתא נגה לצלויי והוה קא מסרהב ר' ירמיה קרי עליה ר' זירא [י]מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה מאימתי התחלת דין רב ירמיה ורבי יונה חד אמר משיתעטפו הדיינין וחד אמר משיפתחו בעלי דינים [יא]ולא פליגי הא דעסקי ואתו בדינא הא דלא עסקי ואתו בדינא רב אמי ורב אסי הוו יתבי וגרסי ביני עמודי וכל שעתא ושעתא הוו טפחי אעיברא דדשא ואמרי אי איכא דאית ליה דינא ליעול וליתי רב חסדא ורבה בר רב הונא הוו יתבי בדינא כולי יומא הוה קא חליש לבייהו תנא להו רב חייא בר רב מדפתי [יב]ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב וכי תעלה על דעתך שמשה יושב ודן כל היום כולו תורתו מתי נעשית אלא לומר לך [יג]כל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקדוש ברוך הוא במעשה בראשית כתיב הכא ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב וכתיב התם [יד]ויהי ערב ויהי בקר יום אחד [טו]עד מתי יושבין בדין אמר רב ששת עד זמן סעודה אמר רב חמא מאי קרא דכתיב [טז]אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבקר יאכלו אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו בגבורה ולא בשתי בגבורה של תורה ולא בשתיית של יין [יז]תנו רבנן שעה ראשונה מאכל לורדים שניה מאכל לסטים שלישית מאכל יורשין רביעית מאכל פועלים חמישית מאכל כל אדם איני והאמר רב פפא רביעית זמן סעודה לכל אדם אלא [יח]רביעית מאכל כל אדם חמישית מאכל פועלים ששית מאכל ת"ח מכאן ואילך כזורק [יט]אבן לחמת אמר אביי [כ]לא אמרן אלא דלא טעים מידי בצפרא אבל טעים מידי בצפרא לית לן בה אמר רב אדא בר אהבה מתפלל אדם תפלתו בבית המרחץ מיתיבי [כא]הנכנס לבית המרחץ [כב]מקום שב"א עומדין לבושין יש שם מקרא ותפלה ואין צריך לומר שאילת שלום ומניח תפילין ואין צריך לומר שאינו חולץ מקום שבני אדם עומדים [כג]ערומים ולבושין יש שם שאילת שלום ואין שם מקרא ותפלה ואינו חולץ תפילין ואינו מניח לכתחלה מקום שבני אדם עומדין ערומים אין שם שאילת שלום ואין צריך לומר מקרא ותפלה וחולץ תפילין ואין צריך לומר שאינו מניחן כי קאמר רב אדא בר אהבה במרחץ שאין בו אדם [כד]והא אמר רבי יוסי בר חנינא [כה]מרחץ שאמרו אע"פ שאין בו אדם בית הכסא שאמרו אע"פ שאין בו צואה אלא כי קאמר רב אדא [כו]בחדתי והא מבעיא בעא ליה רבינא [כז]הזמינו לבית הכסא מהו יש זימון או אין זימון ולא איפשיטא ליה לאו הוא הדין למרחץ לא דילמא

שמני

לא שביחא שברות. מזון דרך להשתכר מצע"י לפיכך גומר ויתפלל אבל בלילה עשוי להשתכר בסעודתן: **הכון לקראת אלהיך.** התנאה לפניו: **רמי פוזמקי.** נותן לנפילות מזמורים ברגליו ובלע"ז קאלנו"ס: **שדי גלימא.** מצלין תלמיד מעליו שלא ילאה בהסוב: **ופכר ידיה.** מוכן ידיו בתפילתו מלרלי"ר בלע"ז כלומר מתעטר מתימת רבו: **חיי עולם.** תורה. תפלה לזולך מיי שעה היא לרפואה לשלום ולמזונות: **נגה.** לישר: **מסרהב.** ממהר לעמוד: **דיינין.** מתעטפין בטליתן כשפותחין בדין מתימת שכיעה ושלא יפנו לשלן לכאן ולכאן ותהא דעתן מיושבת עליהם: **עסיקי ושלו.** בדין אחר וכבר מעוטפים הן וכשנגמר חומו דין גם לפניהם דין אחר שמוך למנחה הוא שהתלמוד משיפתחו בעלי הדין בטעות בשלי הדין בטעות להכל ליכא למימר משתעטפו: **עמודי.** שעליית גיס המדרש נשען עליהם: **חלוש לנייהו.** מלטערין שלא עסקו לחומו היום בתורה: **פנא להו חייא בר רב.** שגדול שבר הדיינים ולא יצטערו. ול"ג לשון זה [משמעות] לשון לנייהו שלא לשון שלא דעתייהו ולשון שלא מלא לנייהו לשון תענית הוא [ט] שלא סעדו כל היום. פנא להו חייא בר רב שאין לריכין לישב ולידון כל היום ומה שאמר מן הבקר עד הערב מדרש הוא שמשוב הדבר כמעשה ברעתות שנאמר בו ערב ובוקר: **שמלכך.** דייק שהדיין קרוי מלך שנאמר מלך במשפט יעמיד ארץ (משלי כט): **נודיס.** לומה שקורין קנלינ"ס ולומלי מדס הן והס רעבתנין: **מאכל יורדים.** יורדי הון רב שלא טרחו בו ואין עסוקים ולומגין לשוט אחרי מזונות ולעסוק במלאכה: **כזורק אבן לחמת.** קשה לגוף. ולי נראה לי קשה ולא יפה: מרחלות שלהן ג' מדלים היו לו פנימי להזיע ולהשתטף לאחרי שיורד למוכו מן המרחץ ולובש חלוקו ויושב לחיזון וגומר לגיסתו ומה שה שעה מיגיעת המרחץ: **עומדים ערומים.** פנימי: **מקרא.** ק"ש: **ערומים ולבושים.** אחרי שיושב בו ערום ויושב לחיזון: **וחולץ תפילין.** מרחשו ואין ל"ל שאם חולחן בידו בתיק שלהן שאינו מניח. והא דאמי ואין ל"ל כו' אידי דאני למיתני מלישתא ואינו מניח וחולץ שאחשלו לא יצטרך לחזור ולהניח: **לחץ על פי אחין בו לוחה.** שפיונה משם: **נחדתי.** שלא רחץ בו אדם מעולם שלא אהזמינו לכך:

שמני

תורה אור השלם

1 לָכֵן כֹּה אֲעֲשֶׂה לָךְ יִשְׂרָאֵל עֵקֶב כִּי זֹאת אֲעֲשֶׂה לָּךְ הִכּוֹן לִקְרַאת אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל:
עמוס ד יב

2 מַסִּיר אָזְנוֹ מִשְּׁמֹעַ תּוֹרָה גַּם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה:
משלי כח ט

3 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לִשְׁפֹּט אֶת הָעָם וַיַּעֲמֹד הָעָם עַל מֹשֶׁה מִן הַבֹּקֶר עַד הָעָרֶב:
שמות יח יג

4 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד:
בראשית א ה

5 אַי לָךְ אֶרֶץ שִׁמְלֵכֵךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר יֹאכֵלוּ: אַשְׁרַיִךְ אֶרֶץ שִׁמְלֵכֵךְ בֶּן חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכְלוּ בִּגְבוּרָה וְלֹא בְשָׁתְיָ:
קהלת י טז-יז

גליון הש"ס

נמ' לביש ומתכסי. עי' ברכות ל ע"ב: תום' ד"ה שריהוא וכו' ול"ח לשנויי קושיא קמייתא וכו'. וכעין זה פסחים עח ע"ב וכמו שכתב התוספ"ת שם וכמוהם לה ע"ש תד"ה התם ליהו דתפקיד וכוזמיה ז ע"ש תד"ה לגמרי. וברמב"ן פ"ב דכ"ב במלחמות ד"ה ועוד כו' שלא אמר רבינו: ד"ה דין אמת וכו' לאפוקי דין פרוטה. עי' מגילה פ"ו ע"ב ע"ש תוד"ה הדן וכ"ב מ' ע"ב:

לעזי רש"י

קאלצו"ס [קלצונ"ס].
גרב, נעל קל.
מרציי"ר [טרציי"ר].
לשלב אצבעות.
קנילינ"ש [קנינילי"ש].
שם פרטי.

מוסף רש"י

חיי שעה. עולם הזה (תענית כא.). **בגבורה של תורה.** שעוסקין בגבורת התכמה וסביעה (קהלת י יז). **מאכל לודים.** לודים ולסטים לעבנתים הן שלא שהלסטים נוגעין כל הלילה ויגיעם שחרית שעה רחשונה ואוכלין בגיעם (פסחים יב:). **מאכל יורשים.** לשו מנוס לעבנתות שלא יודעו עמלו בו (שם). **לבית המרחץ.** בית שעשוי לחמון בו, וג' כתיב הן זה לפניך מזה, פנימי לחמיכה, חילון שעומדים שם מלובשין, ביניי שפופטין שם בגדיהן (רשב"ם ב"ב נח:).

מוסף תוספות

א. שמעינן דאפילו מי שלובש מכנסים שאין לבו רואה את הערוה. מי"ל. [ועי' מהרש"ל והוא שלא ממחוור ויטרי אמג"ח]. ב. [ר]אסור להתפלל בלא חגורה משום הכון. מי' סי"ן. ג. ומיהו מצוה לאזור משום הכון לקראת אלהיך ישראל. תוס' שלש"ת. ד. טפי לדון. תוס' שלש"ת. ה. אלמא עדיפי חסידי מדיינין. י"ל. תוס' שלש"ת. ו. אבל דיין מורחמה עדיף טפי מתלמוד תורה. תוס' שלש"ת. ז. נראה דמשום הכי נקט אמת. תוס' מגילה טו: ח. כדאמרינן בשבועות מנין לדיין שיודע בדין שהוא מרומה ועדים מעידים עליו שלא יאמר אחתכנו וייהא קולר תלוי בצוואר עדים תלמוד לומר מדבר שקר תרחק. תוס' שלש"ת.

רבינו חננאל

ומאימתי התחלת דין, אי הוו עסקי בדינא אחרינא משיפתחו בעלי הדין טענותיהן, ואי לא משיתעטפו הדיינין. עד מתי יושבין בדין עד זמן סעודה. ואסיקנא ארבע זמן סעודה לכל היא. כל דיין שדן דין אמת לאמתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו סייע במעשה בראשית. מ"ט במעשה בראשית כתיב ויהי ערב ויהי בוקר, והכא כתיב ויעמוד העם על משה מן הבוקר עד הערב. **פיסקא עד שיתפלל.** אריב"ל כיון שהגיע זמן תפלת המנחה

נז א טוש"ע או"ח סי' קלא סעיף ב:
נח ב מיי' פ"ה מהל' תפלה הלכה ה סמג עשין יט טוש"ע או"ח סי' צה סעיף ה:
נט ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ו:
ס ד מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע או"ח סי' לה סעיף ג:
סא ה מיי' שם ופ"ג מהל' תלמוד תורה הלכה ז ופ"י מהלכות תפלה הל' ו סמג עשין לז טוש"ע או"ח סי' לב סעיף ג: ועיין ברכות כא. תוספות ד"ה עד שיתפלל:
סב ו מיי' פ"ג מהלכות תלמוד תורה הלכה ג טוש"ע או"ח סי' קמו ושם סעיף ב:
סג ז מיי' פ"ג מהל' תפלה הל' ו סמג עשין לז טוש"ע או"ח סי' ס סעיף ג:
סד ח ט י מיי' פ"ג מהל' תפלה הלכה ג טוש"ע או"ח סי' קמו ושם סעיף ב):
סה י [מיי' שם הל' ג טוש"ע או"ח סימן פג סעיף ב]:
סו כ מיי' פ"ג מהל' תפלה הלכה ג טוש"ע או"ח סי' פד ופי' מה פעי' ב [מיי' פ"ק מהל' תלמוד תורה הלכה ד' כ. וכן בגמ"ק כאן ושם סי' נז]:

ע) [ר"ג רפה, ב] [נקמן נג: בילה טו: תענית כח.], ג) [מהרש"ל ז. מגילה טו:], ד) [פסחים יב: ע"ש, ה) [כגון ממש יין שהוא מסך ושולך לתוכו אבן שיתמלא וזה לא מעלה ולא מוריד ושוה היה שימלאנו יין ש"ה והכיאו המג"א סי' קנ סק"ג], ו) [תוספתא ברכות פ"ב (לקמן קנ. ע"ז מד: זבחים קב: קידושין נב.), ז) [מע' ד"ש פ"י ע"ש ופ"ע, ח) [ברכות כו: ע"ש, ט) [ב"ק לב: ו"), י) [עי' ברכות כמ:], יא) [עי' ב"ב קף ח ע"ב],

יב) [ר"ג רפה, ב] [נקמן נג: בילה טו: תענית כח.], יג) [מהרש"ל ז. מגילה טו:], יד) [פסחים יב: ע"ש, טו) [כגון ממש יין שהוא מסך ושולך לתוכו אבן שיתמלא וזה לא מעלה ולא מוריד ושוה היה שימלאנו יין ש"ה והכיאו המג"א סי' קנ סק"ג], טז) [תוספתא ברכות פ"ב (לקמן קנ. ע"ז מד: זבחים קב: קידושין נב.), יז) [מע' ד"ש פ"י ע"ש ופ"ע, יח) [ברכות כו: ע"ש, יט) [ב"ק לב: ו"), כ) [עי' ברכות כמ:], כא) [עי' ב"ב קף ח ע"ב],

כב) [ר"ג רפה, ב] [נקמן נג: בילה טו: תענית כח.], כג) [מהרש"ל ז. מגילה טו:], כד) [פסחים יב: ע"ש, כה) [כגון ממש יין שהוא מסך ושולך לתוכו אבן שיתמלא וזה לא מעלה ולא מוריד ושוה היה שימלאנו יין ש"ה והכיאו המג"א סי' קנ סק"ג], כו) [תוספתא ברכות פ"ב (לקמן קנ. ע"ז מד: זבחים קב: קידושין נב.), כז) [מע' ד"ש פ"י ע"ש ופ"ע, כח) [ברכות כו: ע"ש, כט) [ב"ק לב: ו"), ל) [עי' ברכות כמ:], לא) [עי' ב"ב קף ח ע"ב],

ל) סוגה ע"פ מה שנתחה לפניו בגמ' דסגי שיו מולגן.